

Saksframlegg – styret i DA

Saksbehandler:	Ivar Arnstad	Arkiv:	
Arkivsaksnr.:	19/1150 - 5		

Redegjørelse for DAs internasjonale arbeid 2020-2021

Direktørens sakssammendrag:

Styret vedtok i juni 2021 «Mål og handlingsplan for internasjonalt arbeid i DA for 2021-2025». Av planen framgår at direktøren for styret årlig vil redegjøre for det internasjonale arbeidet som gjøres i DA og i domstolene, og oppsummere den internasjonale utviklingen på domstols-området.

Den første delen beskriver det internasjonale arbeidet som har vært utført av DA og domstolene siden forrige styrebehandling november 2020. DA er aktiv i en rekke europeiske nettverk og organisasjoner som skal bidra til å utvikle domstoler. Funksjonen som kontaktpunkt for andre lands domstolråd/domstoladministrasjoner blir også ivaretatt. I tillegg bedriver DA eksternt finansiert, rettsoppbyggende arbeid i andre land. Det skjer både gjennom EØS-midlene for Bulgaria, Kroatia, Litauen og Romania - og i prosjekt på Vest-Balkan.

Som nasjonalt organ for domstolene i Norge har DA et ansvar for å bistå ved gjennomføringen av norsk utenrikspolitikk på domstolsområdet. Selv om dette arbeidet primært skal dekke mottakerlandenes behov, gir dette arbeidet også mye tilbake både til ansatte i DA og i domstolene ved at norske aktører får nye muligheter, kunnskap og nettverk.

Den andre delen tar dels opp EUs «Rule of law report» for å gi et innblikk over utviklingen det siste året på noen sentrale områder som håndteringen av pandemien, utviklingen innenfor domstoladministrasjoner, oppnevning av dommere mv. Dels vill direktøren orientere om «WJP Rule of Law Index», der Norge igjen blir nest høyest rangert i verden.

Direktørens innstilling er at saken tas til orientering.

CEPEJ

Den europeiske kommisjonen for effektivitet i justissektoren (CEPEJ) er én av tre institusjoner under rule of law arbeidet til Europarådet.

CEPEJ har som mål å fremme effektivitet og kvalitet innenfor justissektoren, med hovedvekt på å utvikle metoder for effektiv og kvalitetspreget domstolledelse både på nasjonalt nivå, domstolsnivå og blant dommere. CEPEJ er samtidig et forum for utveksling av god praksis.

CEPEJ utgir hvert annet år sin europeiske evalueringsrapport, og data og metodikk fra CEPEJ utgjør hovedbestanddelen av EU Justice Scoreboard.

Saksopplysninger

Del 1. DAs internasjonale arbeid 2020-2021

Ledelsen i domstoladministrasjonene i de nordiske land møtes i faste årlige møter. Men på grunn av tiltakene mot pandemien ble møtet i Reykjavik i august 2021 flyttet til 2022. Det har likevel forekommet et samarbeid mellom de nordiske lands Domstoladministrasjoner på lavere nivå i DA.

Det siste året har DA startet med å gi ut nyhetsbrev for å presentere aktuelt stoff fra aktiviteter knyttet til norske domstolers internasjonale arbeid samt for å bidra til innsikt om internasjonale standarder, god praksis og rettsutvikling. Nyhetsbrevet gis ut 4 ganger per år – på norsk og engelsk- og publiseres på intranett, domstol.no. Det sendes også ut til mottakere i og utenfor domstolene som har meldt at de ønsker å få det tilsendt.

1.1. ENCJ

DA er aktiv deltaker i arbeid innenfor European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ). Grunnet at formelt medlemskap i ENCJ er avhengig av blant annet EU-medlemskap er DA observatør, men deltar hvert år i prosjektgrupper.

ENCJ har et flerårig prosjekt «Independence, accountability and quality of the judiciary» der Wiggo Storhaug Larssen er norsk deltaker. Prosjektet har blant annet laget et system med indikatorer for at land skal kunne sammenligne seg med andre og hva som er ansett som god praksis. [Rapporten for 2020-2021 kan leses her.](#)

ENCJ

European Network of Councils for the Judiciary er et nettverk av domstolråd og domstoladministrasjoner, knyttet til EU.

DA deltar aktivt i årlige arbeidsgrupper og i informasjonsutveksling. Pga. at Norge ikke er medlem av EU er DA observatør og ikke medlem. <https://www.encj.eu/>

CCJE

The European Consultative Council for European Judges (CCJE) er Europarådets ekspertorgan for dommere. Rådet skal støtte de nasjonale domstolene i arbeidet med å implementere standardene som Europarådet har utviklet for dommere. www.coe.int/CCJE

Som et ledd i dette arbeid gjennomføres det høsten 2021 en brukerundersøkelse om synet på domstolenes uavhengighet. DA gjennomfører denne sammen med seks domstoler. På nyåret 2022 vil det bli gjennomført en ny undersøkelse om dommeres uavhengighet.

1.2. Kompetansearbeid

Møtet mellom nordiske dommere i SEND-seminaret ble på grunn av pandemien utsatt til 2022. Det har heller ikke vært noen hospitering av dommere mellom de nordiske land i 2021. Norske medlemmer av SEND-styrelsen er fortsatt Vegard Sunde og Kari Berget.

DA har observatørstatus i European Judicial Training Network (EJTN). Kari Berget representerte Norge i digital generalforsamling juni 2021. Hun har også deltatt i arbeidsgruppen "New approaches to training". Det er ønskelig at flere norske dommere deltar i EJTNs digitale kompetansetiltak og DA skal i større grad aktivt promotere disse.

DA samarbeider med Pluricourt, senter for fremragende forskning ved Universitetet i Oslo. Pluricourt bidrar i forberedelsene til studietur for norske dommere. Dessuten er DA involvert i det årlige Ryssdalseminaret. På grunn av pandemien ble både studietur til Strasbourg og Ryssdalseminaret avlyst i 2021.

EØS-midlene

Norge har siden inngåelsen av EØS-avtalen bidratt til sosial og økonomisk utjevning i EU gjennom 5-årige program med budsjetttramme på ca. 28 milliarder norske kroner.

DA er i nåværende programpartner i Kroatia, Litauen og Romania, og prosjektpartner i det bulgarske programmet. For perioden 2017 til 2021 mottar DA til sammen ca. 11 millioner kroner fra Financial Mechanism Office (FMO) til å utføre arbeidet som DPP. DA har ansatt to personer på full tid til å utføre dette arbeidet.

Financial Mechanism Office (FMO) i Brussel har ansvaret for gjennomføring av bruken av EØS-midlene.

www.cepej.org/

Studiepermisjonsordningen innebærer at dommere søker til utenlandske domstoler og domstolmiljøer. Internasjonalt sekretariat i DA kan bistå under forberedelsen av disse studiepermisjonene gjennom sitt kontaktnett. Vegard Sunde representerer DA i Europarådets HELP programmet. Dette programmet fokuserer på EMK-opplæring i Europarådets medlemsland.

DA har satt i gang et kompetanseprogram for EU/EØS-rett, som gjennomføres digitalt i samarbeid med JUS.

1.3. CEPEJ

CEPEJ (Se boks til venstre) publiserte i oktober 2020 den siste evalueringsrapporten, basert på 2018 tall og informasjon fra justissektoren i hvert av de 47 medlemslandene i Europarådet. Rapporten fra CEPEJ er basert på et omfattende spørreskjema som landene besvarer, og som dekker hele justissektoren.

I 2021 er det på ny levert omfattende tall og informasjon til neste rapport. Den vil bygge på 2020-tall og bli publisert høsten 2022.

DA, ved leder av Internasjonalt sekretariat, representerer Norge som medlem i CEPEJ, mens Sivilavdelingen i Justisdepartementet er nasjonal korrespondent.

1.4. Bilateralt samarbeid

DA har et pågående samarbeid med Raad vor der Rechtspraak (Rvdr) i Nederland. Dels handler det om generell erfaringsutveksling på sentrale

områder. I november 2020 ble det gjennomført et webinar om hvordan de begge landenes domstoler hadde håndtert tiltakene mot pandemien. I 2021 har det på grunn av pandemien ikke blitt gjennomført noen felles seminar. Det tas sikte på å fortsette samarbeidet i 2022.

Dels samarbeider vi med Rvdr i et rettsoppbyggende prosjekt i Bosnia-Hercegovina.

Dommere i England & Wales har tatt initiativ til en dommerdialog med Norges domstoler. I april 2021 ble et første slikt dialogmøte online gjennomført med Bård Tønder, Magni Elsheim, Wiggo Storhaug Larssen og Iwar Arnstad som deltakere fra Norge.

1.5. Rettsoppbyggende arbeid

Som et av de tre hovedmålene i DAs mål- og handlingsplan for internasjonalt arbeid heter det: «DA skal ved ekstern finansiering bidra til rettsoppbyggende arbeid i andre land som en del av norsk utenrikspolitikk. Arbeidet skal bidra til velfungerende, uavhengige domstoler og rettssikkerhet for innbyggerne i de land vi samarbeider med.»

1.6. EØS-midlene

Det vises til boksen hva gjelder generell informasjon om EØS-midlene. I tillegg til å være programpartner er DA også prosjektpartner i prosjektene som retter seg mot domstolene hvilket betyr at DA og representanter fra domstolene blir brukt som ekspertise i prosjektene. Prosjektene skal være avsluttet senest april 2024.

Nedenfor gis en kort beskrivelse av de enkelte prosjektene der DA er prosjektpartner.

Land	Prosjektets navn og mål	Prosjektpromotør	Total budsjett	DAs budsjett
Kroatia	Renovering av domstolen i Split og e-services.	MoJ Kroatia	9,9 millioner euro	60 000 euro
	Ny metodologi for evaluering av dommere	MoJ Kroatia	400 000 euro	TBC
	Mer megling i domstolene	MoJ Kroatia	1,5 millioner euro	TBC
Litauen	Økt kvalitet og effektivitet og bedre infrastruktur i domstolene	DA og Riksadvokaten i Litauen	6,7 millioner euro	180 000 euro
Romania	Kompetanseutvikling for dommere og påtale, innkjøp av IKT-utstyr	Domstolrådet (SCM)	4,1 millioner euro	230 000 euro
Bulgaria	Bedre rettstilgang til sårbare grupper	National Legal Aid Bureau	0,75 millioner euro	38 000 euro
	Moderne læringsmiljø for dommere og påtale	National Institute for Justice	1,45 millioner euro	90.000 euro
	Økt kapasitet i domstolene (mer objektiv evaluering av dommere, satsing på EMK, forbedring av restorative justice	Domstolrådet SCM	1,325 millioner euro	150 000 euro

Som en del av EØS samarbeidet, er det også lagt til rette for at Norge og mottakerland samarbeider gjennom bilaterale aktiviteter, innenfor områder av felles interesse. Initiativene blir finansiert av bilaterale fond i justisprogrammet og kan f.eks. være støtte aktiviteter som konferanser, seminarer, studieturer, utvekslinger mm.

Blant bilaterale aktiviteter innenfor EØS-programmene har DA i 2020 og 2021 planlagt og gjennomført (på grunn av pandemien i webinar-format):

- Webinar om håndtering av Covid-19 i domstoler juni 2020:

Formålet med webinarer var å dele erfaringer og god praksis mellom land vedrørende domstolers håndtering av Covid-19. Deltagere (dommere, ansatte i Justisdepartementet og underliggende etater etc.) i DAs samarbeidsland Romania, Kroatia og Litauen presenterte sine respektive nasjonale tiltak og håndtering av krisen i domstolperspektiv. I tillegg snakket Arnfinn Bårdsen, dommer i The European Court of Human Rights (ECtHR) om hvordan ECtHR håndterer Covid-19, hvilke utfordringer pandemien gir for menneskerettigheter generelt.

- Multilateralt webinar om tilståelsesdommer desember 2020:

Formålet med webinarer var å dele erfaringer og god praksis mellom Norge, Kroatia og Litauen vedrørende forenklet rettergang. Pga. Covid-19 ble det i stedet avholdt som webinar, og DA laget en kortfilm som ble presentert. Filmen er spilt inn i en rettsal, og viser hvordan prosessen i en tilståesssak foregår- i et rollespill hvor den siktede, rettsvitne og dommer samhandler i et rettsmøte. Det var også bidrag fra akademia; professor Thomas Weigend fra Tyskland presenterte ulike modeller og forenklete fremgangsmåter, men diskuterte også de problematiske sidene med ordningen med tilståelsesdom i et menneskerettighetsperspektiv.

Vest-Balkan

DA inngikk i august 2015 en treårig avtale med UD for reformarbeid hos domstolene på Vest-Balkan. UD og DA inngikk i 2018 en ny tre-årig, med en budsjettramme på 7 650 000 kroner.

Albania, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nord-Makedonia og Serbia deltar i programmet. Dessutan deltar Kroatia i aktivitetene som en link mot EU.

<https://www.domstol.no/en/Norwegian-Courts-Administration/International-Relations/wwestern-balkan/>

- Webinar «Towards an ideal court president profile juni 2021»

Temaet for webinarret var domstolledelse og evaluering, herunder hvordan domstolledere/dommere rekrutteres, hvordan domstolledere følger opp dommere i ulike land, hvilke vurderinger og kriterier som legges til grunn, og hvordan man best mulig utnevner dommere slik at prosessen er effektiv og åpen. Deltakere (dommere og ansatte ved Justisdepartementet) i DAs samarbeidsland Kroatia og Litauen presenterte sine respektive systemer og prosessene for innstilling og vurdering av dommere og domstolledere.

Planlagte bilaterale initiativ for resterende del av 2021 er følgende:

- Delegasjonsbesøk fra Litauen for å lære om DAs økonomistyring, domstolers budsjettstyring, domstolledelse etc.
- Webinar om digitale rettsmøter. Formålet med webinarret er å utveksle erfaringer med hhv. Kroatia og Litauen om best practices, samt å øke kunnskapen om rettsmøter uten fysisk tilstedeværelse.

Foreløpig planlagt i 2022:

- Organisering av et større initiativ som omhandler kunstig intelligens (AI) og digitalisering/automatisering i domstolene (i flere læringsmoduler over flere år) med formål å utveksle erfaringer mellom flere land.
- Studiebesøk av norske dommere til Portugal – training om Istanbul

konvensjonen og vold i nære relasjoner.

- Studiebesøk fra Slovakisk delegasjon til Barnehuset i Trondheim.
- Webinar om “Corruption prevention within judiciary” – korrupsjon i justissektoren.
- Bilateralt prosjekt med Romania med tittel “How to achieve conservation of human rights during deprivation of liberty”.

Arbeidet med ny programperiode for EØS-midlene har startet i 2021. DA vil bli fortløpende involvert både gjennom å komme med innspill til programområder og innhold i disse. Det er forventet at DA vil bli etterspurt som Donor Program Partner – og prosjektpartner – for en ny programperiode.

1.7. Domstolarbeid i Vest-Balkan

DA og de norske domstoler har i lang tid vært engasjert i domstolsoppbygging på Vest-Balkan, særlig i Bosnia og Hercegovina (BiH). Arbeidet har hovedsakelig vært bilateralt innrettet.

I 2018 inngikk DA nye avtaler om bidrag til prosjekt i BiH og Kosovo, og undertegnet samtidig i desember 2018 en ny treårig avtale med Utenriksdepartementet om regionalt domstolprosjekt, «Support to Judicial Reform in Western Balkan II», se faktaboks og lenke. DA arrangerer normalt et regionalt seminar og et studiebesøk for deltakende land. I desember 2020 ble det [gjennomført webinar om «Concentrated Court hearings»](#) med inspirasjon av den norske modellen med hovedforhandlinger. Norske dommere og akademia deltok som forelesere. En arbeidsgruppe som DA hadde igangsatt med regionale representanter redegjorde for sitt arbeid med å kartlegge hvilke hindringer som finnes for hovedforhandlinger i landene på Vest-Balkan. De presenterte også forslag til endringer og veien videre.

Prosjektet «Improving Judicial Quality Project» i Bosnia Hercegovina er i likhet med et tidligere prosjekt et samarbeid mellom HJPC, DA og Nederlandske Raad vor der Rechtspraak. Fra Norge er

Wiggo Storhaug Larssen, Carl August Heilmann, Jon Høiland og Sven Marius Urke involvert. ENCJ bidrar også inn i prosjektet.

Ny rolle for DA

I [Mål- og handlingsplan for DAs internasjonale arbeid](#) som ble behandlet på styremøte i juni 21 heter det på side 5 at: DA skal:

- Ha Vest-Balkan som et satsingsområde for rettsoppbyggende arbeid. Det tas sikte på inngå en fornyet avtale med UD om utvidet ansvar for DA når det gjelder støtte til domstolutfviklinger i regionen. Det vil gjelde både utvikling av prosjekter i mottakerland og støtte til gjennomføringen av disse. Prosjekteieren i mottakerlandene vil være resultatansvarlige overfor DA – og DA vil være ansvarlig overfor UD.

Vest-Balkan (Albania, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nord-Makedonia og Serbia) er en prioritert region i Norges europeiske utviklingsarbeid.

DA har i oktober sendt inn søknad «Judicial Reform Programme for the Western Balkans». Søknaden tar sikte på å inngå en femårig avtale med UD. I søknaden ligger tre predefinerte prosjekter for en slik avtale.

HJPC i Bosnia-Hercegovina

Det gjelder blant annet støtte til kapasitetsbygging om administrativ styring overfor domstolene, bedre system for innstilling og utnevning av dommere, tilpassing til ENCJ-standarder for uavhengighet og ansvarlighet og bedre gjennomføring av straffesaker i domstolene.

Kosovo

Prosjektet gjelder tilpasninger i arbeidet med saksbehandlingssystemet CMIS for domstoler og påtale. Blant annet skal analyse – og støttefunksjoner på plass og overgang til papirløs bruk sikres.

Nord-Makedonia

Forprosjekt – og senere gjennomføring av prosjekt for å innføre sentralisert saksbehandlingssystem ACCMIS.

Regionale aktiviteter

DA skal gjennomføre regionale aktiviteter som seminarer og studieturer samt kunne bidra til å utvikle nye prosjekter i noen av de andre landene på Vest-Balkan. Det kan gjelde områder som:

- Training of judges and support staff in the courts, with a focus on the practical implications of the principles related to independence/accountability and efficiency/quality.
- Introducing better management of courts – for court presidents and head of departments.
- Introducing better case management with a focus on concentrated court hearings – for judges and their support staff.
- How to design and implement effective training programs for judges with increased focus on “judge craft”.
- How to design and implement effective training programs for support staff in courts.
- Training in judicial decision writing for judges and judicial associates.

- Adjustments of the legislative framework regulating the work of the courts and the institutions supporting the courts and holding them accountable.
- Capacity building of the judicial councils and other institutions assisting and supervising the courts.
- Working on strengthening the role of the judicial councils in the region.
- Working on improving the relationship between the courts and judicial councils in the region.
- Digitalization of courts – analysis of status, development of strategies, planning and implementation of concrete interventions.
- Work to increase the use of fully and partially remote hearings based on the experience during the Covid pandemic.
- Supporting a «Justice Scoreboard» for the Balkans .
- Develop a strategy for how to avoid ECHR convictions related to art 6.

Del II EU Rule of Law Report og WJP Rule of Law Index

For å si noe om internasjonal domstolutvikling ønsker direktøren i årets redegjørelse å omtale en viktig rapport og en undersøkelse. Det er EU-kommisjonens Report on Rule of Law. Den tar kun for seg situasjonen i EUs medlemsland, men kan være relevant for å si noe om hva det blir fokusert på i land i vår umiddelbare nærhet. Undersøkelsen er «Rule of Law Index» fra det uavhengige World Justice Project. Der er Norge rangert som nummer to i verden.

2.1. EUs Rule of Law Report 2021

EU har siden 2020 gitt ut en «Rule of Law Report». Den tar for seg utviklingen for “Rule of Law” i EU samlet og for respektive medlemsland. Rapporten før 2021 berører naturlig nok effektene av pandemien og de effekter tiltakene har hatt på rettssikkerheten for EUs innbyggere.

Inndelingen er bygget opp om fire pilarer.

- Rettsvesen,
- antikorrupsjonssystemer,
- mediemangfold og mediefrihet,
- andre institusjonelle tiltak for «Rule of Law»

2.2. Covid and the rule of law.

Generelt mener EU-kommisjonen at de nasjonale systemene har vist betydelig utholdenhet for å ivareta rettssikkerheten under pandemien. Dette til tross for at det over hele Europa verserer svært mange rettssaker knyttet til håndteringen av pandemien.

Likevel skriver de at det er nødvendig å reflektere rundt hvordan man kan være bedre forberedt for hvordan krisesituasjoner skal håndteres for å ikke gå ut over rettssikkerheten. Noen EU-land hadde allerede på plass et fungerende regelverk for krisesituasjoner - som var forankret i konstitusjonen, helselover eller for eksempel gjennom at domstolloven hadde regler for digitale rettsmøter. Dette hadde de god hjelp av for å mildne effektene av tiltakene mot pandemien.

Andre medlemsland introduserte nye kriselover spesielt for pandemien. De fleste land forandret reglene fortløpende i når nye tiltak mot pandemien skulle innføres. Dette ble ofte gjort med korte

frister som gjorde det vanskelig å følge normale politiske prosedyrer som høringer og politiske debatter.

I noen medlemsland ble fundamentale rettigheter begrenset uten et eksisterende lovverk. I sin foreløpige rapport for 2020 har Veneziakommisjonen peket på viktigheten av å ha klare regler på plass i forkant av en krise, slik at respekten for rettsikkerheten og fundamentale rettigheter og konstitusjonelle rettigheter opprettholdes.

2.3. Domstolene

EU-kommisjonen peker på at uavhengighet, kvalitet og effektivitet er de viktigste parameterne for alle rettsvesen, uavhengig av hvilke system og rettslige tradisjoner et land har. De understreker at uavhengige domstoler er en nødvendig forutsetning for medlemsland i henhold til EU-traktatene. Effektive rettsystemer er en forutsetning for gjensidig tillit mellom land, som i sin tur er en forutsetning for de fire frihetene, for sikkerhet og rettferdighet.

I analysen for hvert medlemsland ser de på følgende nøkkelparametere:

Reformer for Judicial Councils (tilsvarende DA), utnevnesprosesser og en uavhengig påtalemyndighet.

Fokus i mange medlemsland det siste året har vært integritet og ansvarlighet blant dommere og påtalejurister samt digitalisering. Nesten alle land har gjennomført ulike rettsreformer som blir sett på som politisk viktige. EU-kommisjonen poengterer at det i nasjonale justisreformer må tas hensyn til EUs regelverk og EU-domstolens avgjørelser slik at EU Charter of Fundamental Rights blir ivaretatt.

Det finnes jo flere eksempler, som Polen og Ungarn, der det blir satt spørsmål ved dette. Og ved flere anledninger er det fattet vedtak og avgjørelser som peker på at medlemsland må ha sikret domstolenes uavhengighet for å opprettholde rettsikkerheten og de verdier som EU bygger på.

Rapporten viser til at opplevd uavhengighet blant innbyggere og næringsliv fortsetter å være høy (ca. 75 prosent) i land som Østerrike, Finland, Tyskland, Nederland og Luxembourg. Tilsvarende er det lav tillit (ca. 30%) til domstolenes uavhengighet i Kroatia, Polen og Slovakia.

2.4. Domstoladministrasjoner og utnevning av dommere

I rapporten heter det at «Den viktige rolle som domstoladministrasjonene (domstolråd, Judicial Council) spiller med hensyn til å sikre rettsvesenets uavhengighet anerkjennes i økende grad.» Som styret er kjent med er [Domstolsverket](#) opprettet i Finland. Men også i Irland er det nå opprettet et [Judicial Council](#).

I Luxembourg forberedes innføring av et uavhengig domstolråd. I Sverige tar de sikte på å styrke vernet av demokratiet og rettsvesenets uavhengighet. Det er her forventet at forslag blir lagt fram i 2023.

I Slovakia har de domstolråd, men har gjennomført endringer for utnevning og avskjedigelse av medlemmer i domstolrådet. Samtidig har domstolrådet fått større myndighet. I Italia diskuterer parlamentet reformer for hvordan dommere skal velges til det øverste domstolrådet for å styrke dets

uavhengighet. Også i Nederland drøftes en revisjon av utnevnelsen av domstolrådet (Rvdr). I Frankrike er det planlagt en reform for å styrke domstolrådets uavhengighet.

I flere land diskuteres eller gjennomføres endringer for utnevnelse av dommere. Tsjekia har fått et nytt gjennomsiktig og ensartet system for utnevnelser av dommere. I Latvia blir nye prosedyrer nå innført. Det er også diskusjoner om prosedyrene for dommerutnevnelser blant annet i Irland og i Tyskland.

Også integritet og etikk har stort fokus i mange EU-land. I Belgia er det innført nye etiske prinsipper og etikkopplæring for både fagdommere og lekdommere. Latvia har fått ny etisk kodeks for dommere. Også i Litauen og Italia er det tatt initiativ for å styrke integritetsregler. I flere land drøftes disiplinærordninger.

2.5. Utviklingen

EU-kommisjonen er i rapporten alvorlig bekymret for utviklingen i Polen. Som kjent var dette årsaken til at DA i 2020 gikk ut av EØS-programmet i Polen. Spesielt peker EU på den manglende uavhengigheten til disiplinæravdelingen i Høyesterett samt til forfatningsdomstolen. Det er også bekymringer knyttet til Ungarn, ikke minst til utnevnelsen av president i Høyesterett. I rapporten uttrykkes videre bekymring for Bulgaria, både hva gjelder sammensetning av Judicial Council og spesielt om påtalemyndighetens uavklarte situasjon for ansvarlighet og manglende effektive strafferettslige ansvar.

Slovakia er et land som har tatt viktige skritt for å styrke integritet og rettssikkerhet og for å bekjempe korrupsjon.

På grunn av spenninger omkring rettsvesenets uavhengighet blir det også forsinkelser og offentlige debatter i forbindelse med utnevnelse til høye stillinger. Dette gjelder blant annet i Kroatia og Slovenia. I Spania har domstolrådet fungert på midlertidig grunnlag siden desember 2018. Og i Litauen har utnevnelsen av president for Høyesterett vært under behandling siden september 2019, slik at den sittende presidenten sitter midlertidig.

2.6. Om rapporten:

Rapporten utarbeides i samarbeid med medlemslandene og bygger på en rekke kilder, både statlige og uavhengige. Den er utviklet gjennom en serie møter med aktører i medlemslandene. Europarådets rapporter og uttalelser ligger også til grunn for Rule of Law Report. Medlemslandene har fått anledning til å kommentere kapitlet om det egne landet.

2.7 WJP Index

I Mål og handlingsplan for DAs internasjonale arbeid. (Behandlet i styre juni 2021) heter det blant annet:

«Være i europeisk toppsjikt på de undersøkelser som sammenligner domstolenes uavhengighet, ansvarlighet og kvalitet»

Det finnes flere slike undersøkelser. I fjorårets redegjørelse til styret ble det redegjort for hvordan Norge kommer ut i undersøkelsen fra European Network of Councils for the Judiciary om Independence and Accountability.

Rule of Law Index

14. oktober 2021 kom World Justice Project med Rule of Law Index 2021. Norge er her rangert som nest beste land i verden (139 land). Også i år på plassen etter Danmark, men med samme skår 0,90. På plass 3, 4, og 5 kommer Finland, Sverige og Tyskland.

WJP ser på åtte indikatorer; maktfordeling, fravær av korrupsjon, åpenhet i forvaltningen, fundamentale rettigheter, lov og orden, håndhevelse av regelverk og hvordan rettssystemet fungerer, konfliktløsning og tvistemål samt straffesaker. Norge er rangert som beste land på åpenhet og behandlingen av straffesaker.

I følge WJP bygger indeksen både på andres rapporter og organisasjonens egne spørsmål til innbyggere. [Hele rapporten er tilgjengelig her.](#)

Norway

Region: EU, EFTA, and North America
Income Group: High

The scores range from 0 to 1, where 1 signifies the highest possible score and 0 signifies the lowest possible score.

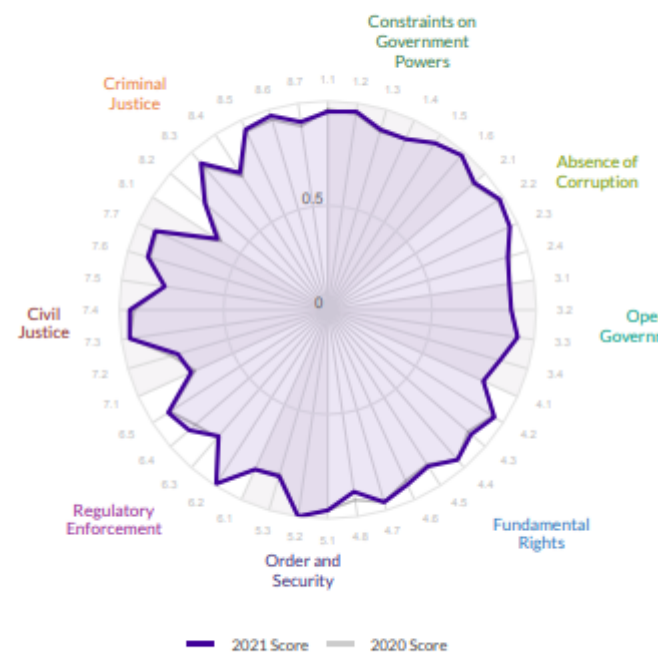
Overall Score	Regional Rank	Income Rank	Global Rank
0.90	2/31	2/46	2/139
Score Change	Rank Change		
0.00	0		

	Factor Score	Score Change	Regional Rank	Income Rank	Global Rank
 Constraints on Government Powers	0.94	0.00	2/31	2/46	2/139
 Absence of Corruption	0.94	0.00	2/31	2/46	2/139
 Open Government	0.89	0.00	1/31	1/46	1/139
 Fundamental Rights	0.91	0.00	2/31	2/46	2/139
 Order and Security	0.93	0.00	3/31	4/46	4/139
 Regulatory Enforcement	0.88	0.01	2/31	2/46	2/139
 Civil Justice	0.85	0.00	2/31	2/46	2/139
 Criminal Justice	0.85	0.01	1/31	1/46	1/139

* Indicates statistically significant change at the 10 percent level

Low Medium High

Norway EU, EFTA, and North America High

Drøfting/analyse/vurdering

I store trekk er DAS internasjonale arbeid videreført – gjennom deltakelse i internasjonale nettverk og organisasjoner samt gjennom ekstern finansiert rettsoppbyggende arbeid. Men DA er nå klar for en utvidet rolle i utviklingsarbeidet på Vest-Balkan.

EUs Rule of law report viser at utviklingen for domstolene i vårt nærrområde er under endring. Ikke minst er det uavhengigheten til domstolene omdebattert. I noen land for at den åpenbart svekkes. I andre land for at man ønsker å bygge bolverk mot en slik svekkelse av domstolenes uavhengighet.

Norge kommer fortsatt meget godt ut i internasjonale sammenligninger – som WJP Rule of Law Index.

Direktørens innstilling:

Saken tas til orientering.

03.11.2021

Sven Marius Urke
direktør

Solveig Moen
avdelingsdirektør